

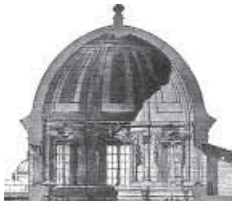
MEMÒRIA D'ACTIVITATS DE L'IECBV. ANY 2009

José F. Cámara Sempere
Secretari de l'IECBV

A ningú se li escapa a hores d'ara que els moriscos ens han ocupat força bé: l'expulsió d'aquells avantpassats com a punt d'inflexió de la història del Pais Valencià i com a frontissa de la capacitat de l'Institut d'Estudis Comarcals del Baix Vinalopó per a donar forma d'exposició a les inquietuds en què ens capfica aquesta terra. No ens podem oblidar de les plantes de la comarca ni de la particular mirada dipositada per experts i fotògrafs sobre el Baix Vinalopó, ni de l'exposició d'aquell eclipsi total de sol, de la qual es compleix ara una dècada, malgrat que semble que fou abans-d'ahir. Han passat els anys des d'aleshores i, durant aquest temps, l'IECBV, amb diferents mitjans, però amb els mateixos esforços, ha aconseguit la finalitat perseguida des de la seua fundació, tot exercint el paper que li pertoca a la societat: donar les eines de treball per a entendre el passat, mostrar la realitat que ens envolta i projectar rigorositat científica cap al futur.

Recolzat pel treball acurat dels comissaris, i catedràtics d'història, Carmel Navarro i Joaquim Serrano, que han treballat durant anys darrere d'aquest projecte, l'èxit d'assistents al MAHE, més de 10.000 del 7 d'abril al 30 d'agost de 2009, fou possible gràcies a la col·laboració de l'Institut Municipal de Cultura de l'Ajuntament d'Elx, a través de la coordinadora de Museus de la ciutat Anna Alvárez, que ens posà a l'abast tota la força mediàtica de què disposa l'organisme. L'Institut estigué al carrer com mai ho havia estat, prop dels il·licitans, dels de bressol i dels acollits, i tots junts conegueren la memòria d'un poble oblidat, la pèrdua del qual minvà la salut econòmica i social d'Elx en el segle XVII.

Completàrem la commemoració de l'aniversari d'aquella resignació històrica amb un cicle de conferències per tal d'establir amb major contundència davant un públic participatiu les idees exposades al museu. Obrí el torn Manuel Ardit i Lucas (Universitat de València) el

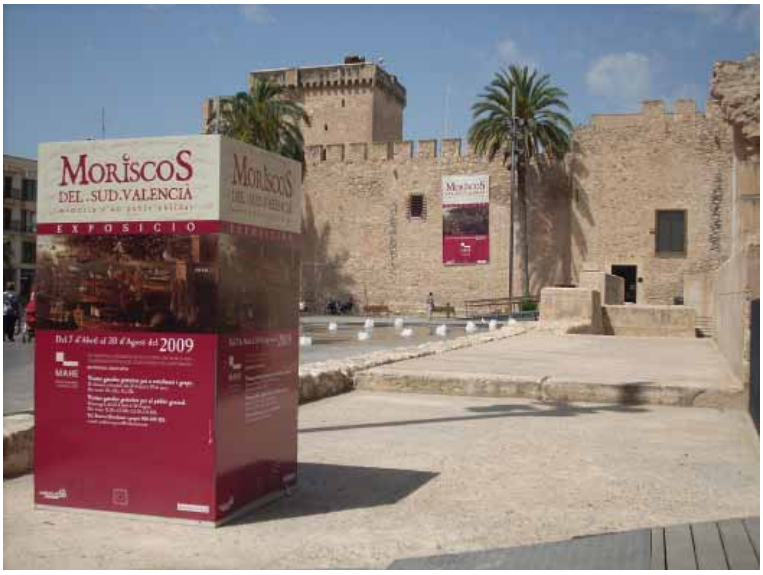

Fig.1. Cartell de l'exposició *Els moriscos del sud valencià* a l'entrada del MAHE d'Elx.

12 de febrer amb una xarrada sota el títol de «L'expulsió dels moriscos al País Valencià: ideologia i història», per a continuar el 12 de març Luis F. Bernabé Pons (Universitat d'Alacant) amb «Más allá del horizonte: los moriscos en el Magreb tras 1609» i tancar Josep Torró i Abad (Universitat de València) el 30 d'abril amb «De la conquesta al bateig. Els musulmans del regne de València». Els dos primers col·laboraren també en l'edició de l'ample catàleg de l'exposició.

Quedà definida amb tots aquests materials la restitució d'un temps i d'un lloc. De moments que s'allunyen i de paisatges que perdem sap molt un dels Socis d'Honor, l'escriptor i arquitecte il·licità Gaspar Jaén i Urban, al qual lliurà el diploma l'especialista en Patrimoni i Belles Arts Tomàs Llorens, després d'escoltar l'arquitecte Andreu Martínez Medina i les seues paraules, afectuoses i càlides en una nit tant gelada com la del 28 de novembre. Obrí l'acte un recuperat amfitrió d'altres Sopars de Tardor, un home que sap molt d'aquestes cuites, l'antic secretari de l'associació Carmel Navarro, que donà pas a cadascuna de les intervencions.

Després d'afalagar el cossos amb les viandes a les quals ens té acostumats el restaurant Els Capellans, arribà el torn de les reconeixences intel·lectuals. Començà el professor Daniel Climent presentant l'Associació per l'Ensenyament de la Física i la Química «Curie» des d'una posició que anà més enllà de la simple menció dels mèrits, que vérem satisfets moments després amb el discurs didàctic d'Albert Gras, en el qual ensenyà als assistents les propietats de la baldufa invertida.

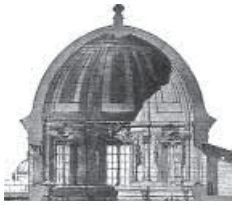
Cadascú amb la seua, comprovàrem sobre les estovalles que, una vegada la fem girar, dóna la volta de manera que la part més pesada de la joguina es posa al damunt, un tomb físic que és tota una metàfora del desenvolupament de la vida.

Fig. 2. Presentació de l'exposició *Els moriscos del sud valencià*.

Tancà l'acte el president de l'IECBV, Alfred Garcia Mas, que destacà les altres activitats que també ens havien mantingut ocupats durant l'any que arribava a la fi, i durant el qual veren la llum de la premsa algunes tribunes d'opinió sobre temes que causaren la nostra curiositat i, sobretot, la nostra preocupació, com ara «Institut Nacional de Segona Ensenyança d'Elx» (Vicent Soler, diari *La Verdad*, 08-02-09), «Contaminació visual» (Vicent Soler, diari *Información*, 12-03-09), «De rambles i barrancs» (Vicent Soler, diari *Información*, 28-05-09) «Mirador desert» (José F. Cámara, diari *Información*, 25-07-09), «Cent anys arrere, el Rif» (Vicent Soler, diari *La Verdad*, 11-02-09), sense faltar el corresponent article sobre «Moriscos del Sud Valencià. 1609-2009» (C. Navarro i J. Serrano, diari *Información*, 17-04-09).

A la primavera col·laboràrem en dues activitats, amb el CEFIRE d'Elx i amb la UMH i el Cineclub Luis Buñuel: els esperats *Itineraris didàctics multidisciplinaris* pels professors de la comarca entre l'abril i el maig, i el demandat cicle de cinema en valencià, als Odeón d'Elx al mes de maig. La tardor fou, com sempre, el temps de La Rella. El número 22 es presentà a Elx el 12 de novembre amb la conferència d'Isabel Casas Martínez «L'arquitectura del cementeri vell d'Elx»; i continuà a Santa Pola, on el 20 de novembre Xavier Mas parlà de «Tocs, quarts i senyals. Una visió de les campanes de Santa Pola»; a

Crevillent, on el 2 de desembre M. Carmen Asencio i M. Luisa Gil exposaren «Una aproximació a l'estudi de la població de Crevillent (1481-1609)», i a Guardamar, ja el 2010, on el 21 de gener Francisco J. Parres Moreno parlà d'«El monument als caiguts a Guardamar».

Fig. 3. Presentació de La Rella a la biblioteca municipal de Guardamar.

Un grapat d'activitats que ens han provocat moltes satisfaccions en un any que donà pas a un temps que ens exigeix mantenir el compromís social i cultural amb el Baix Vinalopó, perquè els sacsejos econòmics i laborals no ens facen tombar i puguem continuar ferms en la nostra tasca, perquè la baldufa amb què ens captivà Gras continue desafiant l'ordre natural, com ho ha estat fent l'IECBV des de l'any 1991, ara mateix farà vint anys. Salut!